

Σάββας Στρούμπος

«Η Τέχνη καλείται να αρθρώσει τον δικό της απελευθερωτικό λόγο»

Άγγελος Γεραιονδάκης

18/08/2021

Ο Σάββας Στρούμπος μιλά στο ethnos.gr για την παράσταση «Αντιγόνη» που σκηνοθετεί, για τον τρόπο που βλέπει την τραγωδία, αλλά και για τις παθογένειες που ανέδειξε η πανδημία στον κλάδο του.

Ο Σάββας Στρούμπος, ένας από τους πιο ταλαντούχους σκηνοθέτες της γενιάς του, γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αθήνα. Από μικρός, όμως, είχε ως σημείο αναφοράς το χωριό του, την Αρτεμισία, ένα χωριό έξω από την Καλαμάτα, στους πρόποδες του Ταΰγετου. Ως παιδί του άρεσε πολύ το παιχνίδι στο δρόμο, στις αλάνες, στα χωράφια, στη θάλασσα. Σκεφτόταν τον εαυτό του ποιητή, κοινωνικό ακτιβιστή ή ναυτικό, όταν μεγαλώσει. Η σκέψη για να ασχοληθεί επαγγελματικά με την υποκριτική και τη σκηνοθεσία ήρθε πολύ αργότερα. «Ήμουν κάπως ατίθασο ως παιδί. Δεν θα έλεγα πως είχα κάποια κλήση για το θέατρο, αν και από μικρός ασχολούμουν ερασιτεχνικά. Κάπου στην αρχή της εφηβείας έπεσε στα χέρια μου η "Ασκητική" του Καζαντζάκη κι εκεί για κάποιον λόγο, άλλαξαν πολλά πράγματα» αναφέρει ο ίδιος.

Όταν τελείωσε το σχολείο, σπούδασε στη δραματική σχολή του Εθνικού Θεάτρου, ενώ, όπως λέει, αυτό που τον έλκει περισσότερο στη σκηνοθεσία είναι η αίσθηση της δημιουργίας ενός κόσμου εκ του μηδενός. Μετά το έργο «Περιμένοντας τον Γκοντό» του Σάμιουελ Μπέκετ, ο Σάββας Στρούμπος ασχολείται με την αρχαιοελληνική τραγωδία του Σοφοκλή, «Αντιγόνη»*. «Από τον Μπέκετ στον Σοφοκλή, από την τραγικωμωδία μιας εναγωνίας προσμονής χωρίς τέλος στην τραγωδία της πράξης για τη διεκδίκηση της ζωής. Για τους συνεργάτες μου κι εμένα, το κάθε κείμενο με το οποίο καταπιανόμαστε λειτουργεί ως αγωγός ανακάλυψης νέων διαστάσεων του υλικού που φέρουμε ως δημιουργοί, αλλά και μια γερή αφορμή για να αντικρίσουμε την κοινωνική και ιστορική πραγματικότητα υπό το πρίσμα τόσο της

κριτικής όσο και της ανθρώπινης χειραφέτησης. Οι τόσο παράξενοι καιροί που ζούμε δεν μπορούν παρά να επιδρούν στον ψυχισμό όλων των ανθρώπων, πόσο μάλλον των καλλιτεχνών, που είναι ευαίσθητοι δέκτες των κλυδωνισμών του πνεύματος μιας ολόκληρης εποχής. Πιστεύω ότι η Τέχνη σήμερα καλείται να αρθρώσει τον δικό της αναστοχαστικό και απελευθερωτικό λόγο, ανοίγοντας νέους διαύλους ελπίδας και προοπτικής στους ανθρώπους».

Πρόκειται για την τρίτη συνεχή χρονιά που η «Αντιγόνη» ταξιδεύει σε επιλεγμένους σταθμούς σε όλη την Ελλάδα, ενώ αυτό το καλοκαίρι οι θεατές έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν μία νέα, δεύτερη, εκδοχή της παράστασης. Τον ρωτάω πώς προσέγγισε σκηνοθετικά το έργο του Σοφοκλή κι αν βλέπουμε μια κλασική ανάγνωση ή υπάρχουν νεωτερισμοί και σημερινά στοιχεία. «Δεν προσπαθούμε να αναπαραστήσουμε κάποια εποχή ή να επικαιροποιήσουμε το υλικό, αλλά να το αντιμετωπίσουμε υπό το πρίσμα μιας βαθιά μεταβατικής και μεταιχμιακής εποχής όπως η δική μας, αφουγκραζόμενοι τις δονήσεις και τους κραδασμούς αγωνίας, πάθους και πένθους που εκπέμπονται από παντού, γύρω μας και μέσα μας» απαντά.

Η «Αντιγόνη» ως τραγωδία για τη διεκδίκηση της ζωής.

Βλέπουμε την "Αντιγόνη" ως τραγωδία για τη διεκδίκηση της ζωής. Η βαθιά προσωπική ανάγκη της νεαρής Αντιγόνης να θάψει τον νεκρό αδερφό της, σύντομα μετασχηματίζεται σε πολιτική στάση εφόσον απαιτείται η ανυπακοή στον νόμο και η αντιπαράθεση με την κρατική εξουσία για να υλοποιησει την πράξη της. Καθώς βαδίζει και η ίδια προς τον θάνατο, αποκαλύπτεται το όραμα για τη δυνατότητα μιας ανθρώπινης κοινότητας της αλληλεγγύης, της αποδοχής του ξένου, του άλλου και διαφορετικού, αυτού που ίσως να μην είχε ως τώρα φωνή. Δεν είναι καθόλου τυχαίο που ο Σοφοκλής βάζει μια νεαρή γυναίκα να στέκεται μονάχη της απέναντι στο οδυνηρό τρίπτυχο της εξουσίας του Κρέοντα: πατριαρχία – στρατοκρατία – φαλλοκρατία. Σε ότι αφορά την παράσταση, στο επίκεντρο της δουλειάς μας είναι το ανθρώπινο σώμα ως βασικός τόπος της δημιουργίας.

Στην παράσταση συμμετέχουν οι ηθοποιοί: Έβελυν Ασουάντ, Κωνσταντίνος Γώγουλος, Έλλη Ιγγλίζ, Γιάννης Γιαραμαζίδης, Ρόζυ Μονάκη, Άννα Μαρκά – Μπονισέλ, Μπάμπης Αλεφάντης και Ντίνος

Παπαγεωργίου. Ένας ταλαντούχος θίασος που δίνει τον καλύτερο εαυτό του πάνω στη σκηνή. «Έχω βαθύτατη εκτίμηση για τους ανθρώπους με τους οποίους συνεργαζόμαστε, γιατί επιμένουν στην ίδια τη συνεργασία μας, που έχει τις δικές της ιδιαίτερες απαιτήσεις και αντιξοότητες, καθώς η Σημείο Μηδέν είναι μια ομάδα ερευνητικού θεάτρου, με πολύμηνες και απαιτητικές πρόβες, έντονη ψυχοφυσική άσκηση και έρευνα του υλικού. Πρόκειται για ηθοποιούς που, μέσα από τις ανθρώπινες διαφορές τους, διαθέτουν μια συγκεκριμένη στάση ζωής και μια καλλιτεχνική ιδεολογία. Θεωρώ πως αυτά τα στοιχεία είναι πολύ σημαντικά στις μέρες μας».

Μπήκατε στη δοκιμασία ν' αναμετρηθείτε με πολύ δικά σας θέματα μέσω του κειμένου;

Όταν δουλεύω δεν αυτοβιογραφούμαι. Αισθάνομαι ότι μια τέτοια κίνηση θα έκλεινε τον ορίζοντα αναμέτρησης και επικοινωνίας με το υλικό. Όπως κάθε άνθρωπος, ο δημιουργός είναι φορέας μνήμης, βιωμάτων, αισθήσεων, συναισθημάτων κι επιθυμιών. Όλα αυτά εκφράζονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της πρόβας, εφόσον κανείς δεν τα πιέζει, αλλά επιτρέπει την ελεύθερη αυτο-κίνησή τους. Υπάρχει όμως και ένα υπόστρωμα στο βάθος του ψυχισμού που πάει πέρα από το "Εγώ", πέρα από ένα προσωπικό ή υπαρξιακό ζήτημα. Πιστεύω ότι ο καλλιτέχνης χρειάζεται να αναπτύξει μια ιδιαίτερη ευαισθησία για να μπορεί να αφογκράζεται αυτή την περιοχή, ώστε να ακολουθεί τις κινήσεις και να αναπτύσσει τις παρορμήσεις της. Αυτό είναι βασική διάσταση της ερευνητικής διαδικασίας.

Θεωρείτε σωστή την επιλογή της «Ελένης» του Ευριπίδη ή της «Αντιγόνης» του Σοφοκλή, ως έργα μέσω των οποίων ο μαθητής στο σχολείο θα γνωρίσει τι πραγματικά είναι το αρχαίο δράμα;

Νομίζω ότι η «Αντιγόνη» πρέπει να είναι μέρος της βασικής μας παιδείας. Πρόκειται για ένα κείμενο που είναι χαραγμένο στη δομή μας, στο συλλογικό μας ασυνείδητο, αν θέλετε. Τα ζητήματα που θέτει απασχολούν την ανθρωπότητα εδώ και αιώνες. Σε ότι αφορά την «Ελένη», είναι μια όμορφη τραγωδία του Ευριπίδη, πολύ κοντά στο σατυρικό δράμα. Θεωρώ την «Αντιγόνη» πιο θεμελιακό ως κείμενο.

Η πανδημία ανέδειξε τις παθογένειες του κλάδου σας. Πιστεύετε πως τώρα είναι η ευκαιρία να λυθούν προβλήματα δεκαετιών;

Είναι πολύ σημαντικό που αποκαλύφθηκαν ζητήματα τόσο έμφυλων όσο και εργοδοτικών κακοποιητικών συμπεριφορών. Οι κινήσεις που γίνονται για να αντιμετωπιστούν αυτά τα θέματα είναι προς τη θετική κατεύθυνση και σαφώς πρέπει να λυθούν, στον βαθμό που αυτό είναι εφικτό, το συντομότερο δυνατόν.

Υπάρχουν στιγμές που νοσταλγείτε κάτι από το παρελθόν;

Πάντα υπάρχουν στιγμές που νοσταλγεί κανείς κάτι από το παρελθόν. Όχι απαραίτητα μεγάλα πράγματα, αλλά για παράδειγμα ένα ήσυχο πρωινό μπροστά στη θάλασσα, μια συνάντηση με έναν φίλο, μια στιγμή έντονης δημιουργικότητας κλπ. Αυτή η αίσθηση έρχεται κάπως αυθόρμητα κι αυτό έχει ενδιαφέρον.

Πιστεύετε ότι τα πράγματα πρέπει να τα κυνηγάς ή έρχονται από μόνα τους;

Προσωπικά πιστεύω στη διεκδίκηση και στο όραμα. Δηλαδή ένας άνθρωπος οφείλει να διεκδικεί τα πράγματα που επιθυμεί βαθιά, την ίδια όμως στιγμή, είναι απαραίτητο να υπάρχει ένα όραμα για τη ζωή ή για την τέχνη ή για ό,τι θέλετε. Το όραμα δίνει τον προσανατολισμό. Εφόσον αυτό υπάρχει, πολλές φορές τα πράγματα έρχονται κι από μόνα τους.

Πώς αντιδράτε όταν κάτι δεν πάει καλά στη ζωή σας;

Ανάλογα με την περίπτωση. Είτε κάνω υπομονή ώσπου να αλλάξουν τα δεδομένα, είτε παλεύω να τα αλλάξω.

Ποιο είναι το όνειρο που «τρέφει» το μέλλον σας;

Πιστεύω στη δυνατότητα της καθολικής ανθρώπινης χειραφέτησης, παρά τις όποιες αντιξοότητες ή δυσκολίες, κι αυτό μου δίνει δύναμη.

**Η «Αντιγόνη» του Σοφοκλή της Ομάδας Σημείο Μηδέν σε σκηνοθεσία Σάββα Στρούμπου θα παρουσιαστεί την Κυριακή 22 Αυγούστου 2021 στον μαγικό χώρο του Ρωμαϊκού Ωδείου Νικόπολης, συμμετέχοντας στον εορτασμό για την πανσέληνο του Αυγούστου.*